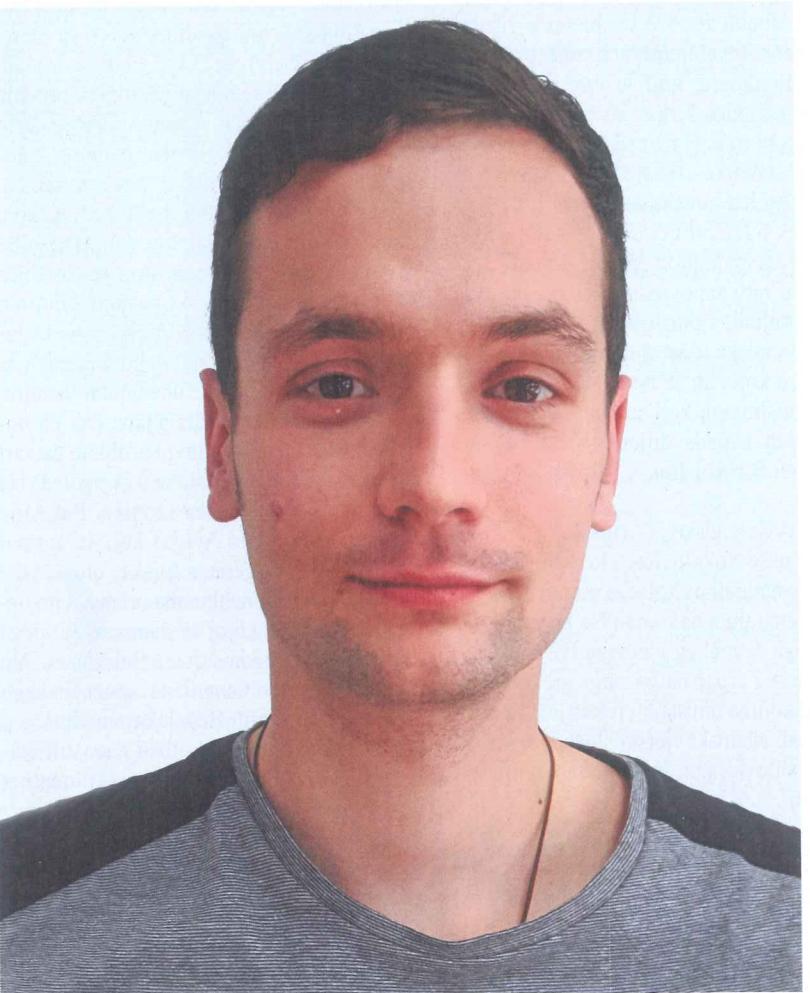

Dr. sc. Nikola BANIĆ,
mladi doktor znanosti na Fakultetu elektronike i računarstva u Zagrebu i član Upravnog odbora Hrvatske družbe povjesničara 'Dr. Rudolf Horvat'

KAKO SAM UZ POMOĆ RAČUNALNE TEHNIKE OTKRIO DA JE JASENOVAČKI POPIS ŽRTAVA MASOVNA PRIJEVARA

Oni koji se i danas slažu s jasenovačkim popisom bit će zapamćeni kao aktivni branitelji laži

Razgovarao:
IVICA MARIJAČIĆ

Dr. sc. Nikola Banić doktorirao je računarstvo na Fakultetu elektrotehnike i računarstva (FER) Sveučilišta u Zagrebu gdje je prethodno diplomirao 2013. godine. Autor je i koautor većeg broja znanstvenih radova iz područja digitalne obrade slike i sudjelovao je u organizaciji nekoliko međunarodnih znanstvenih konferencija. Zaposlen je kao zavodski suradnik na FER-u, na Zavodu za elektroničke sustave i obradbu informacija gdje je radio na više znanstvenih i stručnih projekata s industrijom. Za vrijeme studija osvojio je Rektorovu nagradu za rad *'Popularizacija djela 'Nebeske objave' svete Brigitte Švedske'*, pet nagrada Josip Lončar za 1. posto najuspješnijih studenata na svakoj od pet godina studija te srebrnu plaketu Josip Lončar za naročito uspješnu doktorsku disertaciju i znanstveno-istraživački rad. Dobitnik je i nagrade INETEC za poticanje izvrsnosti i jedan je od autora pjesama u zbirkama studentske poezije 'Moja tata plače u kinodvoranama' i 'Tramvaj leti u nebo'.

Ako čitatelji znaju za neku novu jasenovačku laž, neka ju podijele

- Vi ste dokaz da čovjek i ne mora biti povjesničar istraživač, dovoljno je biti stručnjak za informatiku i računalne programe i da brzo stekne uvid u podvale postojećega jasenovačkog popisa žrtava. Opišite kratko kako ste se uopće počeli baviti temom jasenovačkoga popisa i kako je tekao taj proces otkrivanja neistina na tome popisu?

U problematiku postojećega mrežnog jasenovačkog popisa uveo me Hrvoje Kalinić kojega sam upoznao na fakultetu i na čiji sam nagovor u drugoj polovici 2015. godine počeo automatski računalno preuzimati sve podatke s popisa i pratiti promjene kroz vrijeme. Poslije nekoliko preuzimanja bilo je očito da se popis često mijenja i cijela stvar me počela više zanimati. Nakon početne jednostavne analize podataka u popisu, iz čiste znatitelje kasnije se usporedilo jasenovački popis s javno

dostupnim popisom žrtava njemačkoga logora Buchenwald i već jednostavnom usporedbom moglo se uočiti podudaranja nekih osoba s obaju popisa u svim podatcima. Iz daljnje znatitelje nastavio sam rad na mrežnome jasenovačkom popisu u suradnji s Hrvjem, kasnije sam stupio u kontakt i sa Stjepanom Razumom i gospodinom Koićem. Kako je vrijeme teklo, sve je više bilo vidljivo da se u mnogo dokumenata s podatcima iz vremena Drugoga svjetskog rata mogu pronaći oni koji očito opovrgavaju navode s mrežnoga jasenovačkog popisa i danas je tako prikupljeno preko tisuću imena konkretnih osoba koje zapravo nisu stradale u Jasenovcu, iako se na jasenovačkome popisu navodi upravo

mrežne stranice s podatcima o osobama koje su preživjele holokaust itd. To je apsurdno – primjerice, ako same židovske ustanove za nekoga od židovskih logoraša nedvosmisleno tvrde da uopće nije stradao u Jasenovcu te da je čak i preživio rat, zašto onda netko u Hrvatskoj uporno tvrdi suprotno? Ako srpski političari za neke svoje poimenične sunarodnjake u današnje vrijeme javno govore da uopće nisu bili u Jasenovcu, zašto ih neki u Hrvatskoj, kako se čini, tvrdoglavu drže na tome popisu? Kad se nađe na nekoliko slučajeva, netko bi mogao pomisliti da se radi o slučajnosti, ali dok se slučajnosti počinju previše gomilati, postane očito da nešto nije u redu s popisom i da se vjerojatnije radi o

Gotovo sigurno bi se dogodili značajni pomaci da Ministarstvo kulture umjesto financiranja ustanove koja plasira pogrešne informacije, dio novca preusmjeri u plaćanje ozbiljnijega istraživanja povjesne grude vezane za Jasenovac. Čini se kako je prema nekim od povjesne točnosti mnogo važnije kako su djelatnici spomen-područja ideološki nastrojeni

suprotno. Sljedeći važan trenutak bilo je uključivanje u Hrvatsku družbu povjesničara 'Dr. Rudolf Horvat' pod vodstvom Blanke Matković, čime je cijeli rad dobio bolju organizaciju, a tamo su se bolje mogle povezati različite sposobnosti članova udruge.

- Kako su sve otkrivane lažne žrtve na mrežnome jasenovačkom popisu?

Otkrivane su prvenstveno tako da su na drugim javno dostupnim izvorima pronađeni podatci o istim osobama kao i na mrežnom jasenovačkom popisu, pri čemu je bilo očito da su te osobe stradale na drugome mjestu, a ne u Jasenovcu ili da su čak i preživjele rat. Spomenuti javno dostupni izvori podataka uključuju popise žrtava njemačkih, talijanskih, srpskih i nekih drugih hrvatskih logora, digitalni arhiv Yad Vashema, različite

nekoj vrsti masovne prijevare ili izrazite nesposobnosti nego o pukim slučajnostima. O tome možda najbolje svjedoči činjenica da je podatke o nekim žrtvama moguće pronaći i u enciklopedijama – nekome je toliko bilo stalo da poveća popis da se išlo popisivati koga se god stiglo te su tako i poznate osobe za koje se zna da nisu stradale u Jasenovcu završile na popisu. Štoviše, neke od poznatih osoba čak su i više puta stavljene na popis, ali uz manje promjene, primjerice u jednom slovu. Dok se vidi što se radi s poznatima, može se samo zamisliti što se radi s relativno nepoznatim osobama. O tomu mnogo govore i pronađene smrtnovnice od kojih su neke i javno dostupne i koje pokazuju kako su mnoge navodne žrtve bile žive do prije nekoliko godina, ima čak i videa na mrežnoj uslugu YouTube gdje te žrtve govore i

pravo je pitanje koliko je još onih koji su navodno ubijeni u Jasenovcu zapravo živo. Kad se sve to skupa spoji, cijela situacija postane zaista tragikomična i to je jedan od razloga za dozu satire u nekim od naših članaka. Uglavnom, tragove laži na jasenovačkom mrežnom popisu moguće je naći na nevjerojatno mnogo mesta. Zato ako netko od čitatelja zna nešto o tome ili misli da ima informacije koje dodatno pokazuju neku novu jasenovačku laži i spreman ih je podijeliti, možda bi bilo dobro da postupi kao Tomislav Lipak, Darko Komar te drugi koji su svoja saznanja o više lažnih žrtava s jasenovačkog popisa objavili u Hrvatskom tjedniku. Ako netko ne želi pisati članak, ali i dalje želi podijeliti informacije, slobodno neka se javi na adresu elektroničke pošte jasenovacki.

popis@gmail.com. Na sličan smuč način već bili dobili više čvrsto provjerljivih i sigurnih informacija o lažnim žrtvama.

U jednome danu na popis dodano, a potom uklanjanje oko 700 dodatnih žrtava

- Zašto tvrtke koje održavaju digitalni popis žrtava u Jasenovcu dopuštaju tako lako uvid u neistine, odnosno zašto, po Vašemu mišljenju, ne uklanjaju notorne neistine s popisa? Čine li to namjerno ili jednostavno nisu dovoljno izobraženi u informacijskom smislu pa im se događaju brojne nelogičnosti na popisu?

Tvrte vjerojatno samo rade što im se kaže u smislu da samo pružaju tehnič-

ku podršku, a što se tiče sadržaja, on bi trebao biti u potpunoj nadležnosti djelatnika Spomen-područja Jasenovac i može se pretpostaviti da su tvrtke razvile sustav sučelja za upravljanje kojim se djelatnici koriste. Na temelju javno dostupnih arhiviranih inačica prve stranice mrežnoga jasenovačkog popisa može se zaključiti da su tvrtke bile odgovorne za tehnički neispravan prikaz popisa prije lipnja 2015. godine o čemu je detaljnije pisano u jednome od prethodnih članaka, ali za sam sadržaj bi odgovorni trebali biti djelatnici spomen-područja. Budući da su prve lažne žrtve koje smo bili objavili bile nedugo potom uklonjene s popisa slično kao i neki prethodni slučajevi objavljeni u Hrvatskome tjedniku, izgleda da djelatnici spomen-područja prate što se objavljuje, no ubrzo

su prestali ispravljati pogreške. Mi se pri tome uvijek trudimo što je moguće jednoznačnije opisati o kojim se pogreškama radi pa tako na stranicama udruge ažuriramo detaljan popis s pronađenim lažnim žrtvama. Zato se može zaključiti da djelatnici namjerno ne uklanjaju pogreške, a razloga može biti više. Slavko Goldstein je u razgovoru za jedan mrežni portal između ostaloga spominjao njihovu ideološku nastrojenost, što bi moglo sugerirati njihovo subjektivno vrijednovanje činjenica što je pogrešan pristup. U više navrata smo elektroničkom poštom pokušali stupiti i u kontakt s ravnateljicom Spomen-područja Natašom Jovićić s prijedlogom suradnje u uklanjanju pogrešaka, ali nikad nije odgovorila na upite.

- Kako objasniti da u par dana nestane s popisa 12 tisuća imena, tzv. umnoženih ili kloniranih imena, dakle imena koja se ponavljaju dva ili više puta na popisu, a onda na njihova mjesta uvrste isto toliko dodat nepostojećih imena na popis i sve to opravdavaju pogreškama računalnoga programa. Je li to istina?

Radi se o oko 14.000 imena. Po myjemu mišljenju pogreškom računalnog programa mogu se objasniti samo neke nepravilnosti u redoslijedu prikaza žrtava popisa prije 2015. godine, ali teško i

**POIMENIČNI POPIS ŽRTAVA
KCL JASENOVAC 1941-1945 > PREGLED I PRETRAGA POIMENIČNOG POPISA ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945**

SPOMEN PODRUČJE	DJEJALNOST	POIMENIČNI POPIS ŽRTVA KCL JASENOVAC 1941-1945.
SPOMEN OBILJEŽJA	KCL JASENOVAC	PITAJU NAS VIJESTI KONTAKT INFO LINKOVI

JAVNA HABAVA

PREGLED I PRETRAGA POIMENIČNOG POPISA ŽRTAVA KCL JASENOVAC 1941-1945.

Parametri pretrage:

Prezime:	Ime:
Opcina rođenja:	Mjesto rođenja:
Godina rođenja:	Logor:

Prezime: ABADZIC	Ime: DŽEMAL	Ime oca: HAMIDIA	Rođena: 1913*	Općina rođenja: SARAJEVO	Mjesto rođenja: SARAJEVO	Narodnost: MUŠLIMAN
Način smrti: STRUJELJAN.	Strada/lokacija: OD USTAŠA	God. smrti: 1943	Logor: JASENOVAC			
Mjesto stradanja: U LOGORU						Stratište:

Prezime: ABAZOVIC	Ime: MITAR	Ime oca: MILOŠ	Rođena: 1912	Općina rođenja: ISTOČNO SARAJEVO (SOKOLAC)	Mjesto rođenja: SARAJEVO	Narodnost: MUŠLIMAN
Način smrti: UBIJEN	Strada/lokacija: OD USTAŠA	God. smrti: 1942	Logor: JASENOVAC			
Mjesto stradanja: U LOGORU						Stratište:

Prezime: ABAZOVIC	Ime: VASO	Ime oca: SIMO	Rođena: 1884	Općina rođenja: HAN PUEŠAK	Mjesto rođenja: KRAM	Narodnost: SRBIN
Način smrti: UBIJEN	Strada/lokacija: OD USTAŠA	God. smrti: 1941	Logor: JASENOVAC			
Mjesto stradanja: U LOGORU						Stratište:

Prezime: ABDAGIC	Ime: NAZIF	Ime oca: MUHAMMED	Rođena: 1914	Općina rođenja: CAZIN	Mjesto rođenja: SLATINA	Narodnost: MUŠLIMAN
Način smrti: UBIJEN	Strada/lokacija: OD USTAŠA	God. smrti: 1943	Logor: JASENOVAC			
Mjesto stradanja: ORU						Stratište:

poduzeo bilo kakve ozbiljnije radnje zaštite od hakerskih napada, pa je i cijela tvrdnja o napadima sumnjiva ili se djelatnici ponašaju krajnje nerazumno. Jednom je prilikom unutar jednoga dana bilo zapaženo dodavanje i ubrzo potom uklanjanje oko 700 dodatnih mrežnoj usluzi moguće je vidjeti i promjene broja stranica popisa što dodatno pokazuju veličinu promjena koje su se događale. Neke od zadnjih uključuju postupnu promjenu izvora podataka za mnoge od žrtava. Postoji više mogućnosti zašto se to radi. Možda se želi neke od izvora rasteretiti sumnjivih slučajeva kako im se ne bi dodatno narušavala već narušena vjerodostojnost, no u tom slučaju se radi o igranju s povjesnim (ne) istinama.

- Mislite li da će jasenovački popis biti u budućnosti uspješno prokazan kao prijevara?

Više vjerojatno hoće, možda za godinu, pet ili deset, ali prije ili poslije vjerojatno hoće. Prije deset ili dvadeset godina većina stvari koje smo radili u smislu računalnoga traženja lažnih žrtava ne bi bila moguća jer mnogi od danas javno dostupnih podataka onda još nisu bili digitalizirani. Danas upravo sve jača digitalizacija i povezanost uvelike pomaju otkrivanju ovakvih laži i prijevara i ako se takav trend nastavi, to će gotovo sigurno imati posljedice i za jasenovački popis. Štoviše, računalne tehnike koje su ovdje primijenjene nisu uopće previše složene i na njima se uglavnom radilo u slobodno vrijeme iz zabave i želje za ispravljanjem laži koje zaista štete cije-

Dr. sc. PETER ANTHONY ERCEGOVAC, dopredsjednik udruge

Naraštaje su trovali ideološkim konstrukcijama koji nemaju veze s poviješću!

Dr. sc. Peter Anthony (Pero) Ercegovac rođen je u Sidneyu, a živi u Zagrebu. Doktorirao je 1999. na University of Sydney kod Department of Government and Public Administration na tematici oslobodilačkih pokreta u Sjevernoj Irskoj, Baskiji i Hrvatskoj. Međunarodni je stručnjak za protuterorizam i vojnu povijest koju je predavao na Prometnoum fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i University of New South Wales, Australija. U svojim znanstvenim radovima bavio se standardizacijama specijalnih postrojba HV-a u NATO-ove norme; uspored-bom povijesnoga ratnog osnivanja HV-a za vrijeme Domovinskog rata s Izraelskim oružanim snagama u sličnim uvjetima; potencijalnim protuterorističkim prijetnjama RH-a od islamskih ekstremista te različitim tehničkim i taktičkim uporabama bespilotnih letjelica od hrvatskih specijalnih postrojba. Izvan hrvatskoga konteksta bavi se IRA-om, ETA-om, Crvenim brigadama i islamskim terorističkim grupacijama u Europi, Srednjem Istoku i Jugoistočnoj Aziji.

Suđenje Šakiću povezano je s mnogim neraščaćenim i bolnim temama iz hrvatske povijesti, a jedna od njih je i ilustracija. Jesu li te dvije priče povezane, kako i zašto?

Naravno da su dvije bolne teme povezane. Jedan od najvećih problema u Hrvatskoj je to što nikada nismo doživjeli ilustraciju. Na žalost, mi se nalazimo u situaciji u kojoj su

oni na suprotnoj strani iskoristili priliku da osiguraju svoje položaje dok su se državotvorne snage borile za opstanak novostvorene hrvatske države. Te protusnage su, u stvari, jugoslavenske snage, odnosno to su ljudi koji nikada nisu htjeli izgubiti svoju državu Jugoslaviju, a kamoli ugoden život koji su stvarali u njoj. U situaciji kada su shvatili da bi sve moglo biti izgubljeno, tada su morali prihvati suradnju. Borba za opstanak, taj životinski nagon, vodio je cijelu priču, ali iza sebe su ostavili jedan veliki trag sudskih procesa koji je uništilo individualne ljudske živote koji se broje u tisućama. Mnogo je nevinih završilo iza rešetaka ili su bili ubijani, osobito onda kada je u pitanju bila želja hrvatskoga naroda za svojom nezavisnom državom. Zbog tranzicije kroz koju je hrvatsko društvo prošlo, mi smo se našli u situaciji da smo naslijedili čitavo pravosuđe, uključujući sudce, odvjetnike i pravnike koji su gradili svoje karijere na leđima nedužnih Hrvata.

Naraštaje su trovali ideološkim konstrukcijama koje nemaju veze s poviješću jer istina nije u njihovu interesu i oni znaju da će sve njihove društvene konstrukcije pasti kao kule od karata otvorimo li Pandorinu kutiju i počnemo li raspravljati o stvarnim događajima. Njihov cilj je zacementirati svoju nadvlast u svim segmentima društva, a da bi u tome uspjeli, oni moraju uvjeravati većinu da postoji samo jedna istina i to njihova.

Jasenovački je popis počeo pucati na previše mesta i s dalnjim napretkom tehnike te uloženoga truda mnogih koji marljivo u slobodno vrijeme kopaju po arhivima može se očekivati samo još gore pucanje

onako velika promjena u popisu nakon što je ta pogreška uklonjena. O tome smo također uz mnogo više detalja pisali u jednome od prethodnih članaka. Neki su mediji navodili kako je mrežni jasenovački popis bio meta hakerskih napada, no da je to zaista tako, pretpostavljamo da bi djelatnici angažirali računalne stručnjake da poprave stanje. Međutim, kad pogledate koliko je stara inačica softvera koji se koristi za prikazivanje stranice, teško je povjerovati da je itko

žrtava, od kojih su se neke odnosile na starije inačice prethodnih žrtava i iz toga se može zaključiti da u pozadini ima mnogo navodnih žrtava koje su vjerojatno spremne da ih se po potrebi iskoristiti. Također je bilo zapaženo i privremeno uklanjanje svih žrtava, čime je popis bio ostao potpuno prazan i to se stanje uspjelo arhivirati na jednoj javno dostupnoj mrežnoj usluzi pa je i danas vidljivo te svjedoči o tomu kako se na popisu često rade nekakve promjene. Na istoj

loj državi, a uz to su i financijski skupe. Kad bi netko tome posvetio puno radno vrijeme i kad bi mu se dalo mnogo više resursa, cijela bi stvar zasigurno mnogo brže tekla. Primjerice, prije nekoga vremena u razgovoru s jednim njemačkim kolegom dojmila me se činjenica da on na institutu Fraunhofer u Berlinu sudjeluje u računalnoj rekonstrukciji strojno poderanih dokumenata koje je istočnonjemačka tajna policija Stasi htjela uništiti kako bi prikrila neke od svojih aktivnosti. Takav zadatak bi ručno bilo vrlo teško ostvariti, ali uz pomoć naprednih računalnih metoda koje se tamo razvijaju i potom javno objavljaju u obliku znanstvenih radova, cijela stvar se značajno ubrzava i daje povjesničari ma nove potencijalno korisne dokumente. U uređenim zemljama se znači ide i do tako sitnih detalja da bi se otkrila istina pa ne samo da se koriste postojeće,

Prve lažne žrtve koje smo objavili bile su nedugo potom uklonjene s popisa. Izgleda da djelatnici spomen-područja prate što se objavljuje, no ubrzo su prestali ispravljati pogreške

već se znanstveno razvijaju i nove metode koje u tome pomažu. Zamislite da Ministarstvo kulture umjesto financiranja ustanove koja plasira očito pogrešne

informacije dio tih novaca preusmjeri u plaćanje ozbiljnijeg istraživanja povijesne građe vezane za Jasenovac gdje bi istraživači mogli biti potpuno posvećeni samo tom poslu bez da razmišljaju oda-kle će im doći plaća? Gotovo sigurno bi se brzo dogodili značajni pomaci. No prema nekima je kako se čini od povijesne točnosti mnogo važnije kako su djelatnici spomen-područja ideološki nastrojeni. To je znanstveno gledano pogrešno i oni koji danas i dalje brane lažne dijelove jasenovačkoga popisa ili mogu, a ne čine ništa da bi se započelo njihovo ispravljanje, bit će kasnije zapamćeni kao aktivni ili pasivni branitelji laži. Popis je počeo pucati na previše mjesta i s dalnjim napretkom tehnike te uloženoga truda mnogih koji marljivo u slobodno vrijeme kopaju po arhivima može se očekivati samo još gore pucanje.

**SA SLAVONIJOM I BARANJOM ZAJEDNO.
U DOBRU I ZLU. STVARAMO. VJERUJEMO I VOLIMO.**

Pratite program TV Slavonije i Baranje putem DVB-T-a, MAX-TV-a, OPTI-TV-a, B-NET-a i Live streaminga na www.stv.hr

Biti na televiziji
ne jamči uspjeh, ali
uspjeti,
a ne biti na televiziji
gotovo je nemoguće.

e-mail: marketing@stv.hr
Tel/fax : 031/203-333

Prilog raspravi o povijesnim simbolima 'Za dom spremni' simbolizira i američkoga crnca, izbornika boksačke reprezentacije NDH

Malo se zna u Hrvatskoj o Lyggetu, treneru, američkome crncu, kao i o tome da su prvaka NDH u teškoj kategoriji, Kutinjanina Miju Drvarića, ubili partizani jer im se nije htio priključiti pri kraju rata

Boksački šampion Mijo Drvarić iz Kutine nije se htio priključiti partizanima i oni su ga ubili. Na slici, Drvarić je u sredini, a desno je njegov trener, američki crnac Jimmy Lygget

Piše: IGOR VUKIĆ

Za dom spremni bio je službeni pozdrav Nezavisne Države Hrvatske i nalazio se redovito kao potpis na dokumentima. Takav je bio običaj u to doba, ne samo u Hrvatskoj. „Za dom spremni“ doista je jedan od simbola NDH, kao i ime novca – kuna.

U želji da doprinesemo raspravi o povijesnim simbolima koju će provesti povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske, donosimo desetak natuknica, zrnaca za razgovor uz kavu, o tomu što sve može simbolizirati pozdrav „Za dom – spremni“ iz doba NDH. I to u prilog tezi da „Za dom spremni“ ne treba zabranjivati, niti ikoga zbog tog pozdrava treba kažnjavati.

1. Jimmy Lygget, američki crnac, bio je izbornik i trener boksačke reprezentacije Nezavisne Države Hrvatske. U Americi je uspio postati prvak crne rase. Budući da mu nisu dopustili boriti se s bijelcima, otisao je u Europu. Nakon kraja karijere sa suprugom Rosom, Hrvaticom, dolazi u Zagreb. Na mjesto izbornika imenuje ga državni povjerenik za sport NDH Miško Zebić. Na kraju